

THE BASIC PRINCIPLES OF THE PENAL PROCESS

Ivan Anane, Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The principles of the penal process are designed to ensure effective exercise the judicial tasks of the justice system. The penal process is conducted under the rules of the law. During the penal process, the following judicial functions are exercised: criminal prosecution function, the human rights and freedoms during the penal pursuit decision function, verifying the lawfulness of court judgement function, the judgement function. Every person is considered not guilty until it is proven guilty by a irrevocable penal court decision. The judicial system are obliged to ensure, based on solid evidence, the truth regarding the facts and circumstances of the case including the suspect and defendant. No person may be prosecuted or sentenced for an offense when that person is not under the liability of a penal court decision regarding that specific act, even under other legal classification. The prosecutor is required to trigger and exercise the penal pursuit process by himself when there are evidence regarding an offence and there is no legal situation to counteract it, other than those provided by the law. The prosecution has the obligation to exercise the penal pursuit according to the procedural guarantees and rights of the parties and process subjects, in such way that the facts which are considered an felony are completely discovered in time, no innocent person would be prosecuted and any person that committed a crime would be punished according to the law in a reasonable term. During the penal process, everyone's right to liberty and security is ensured. The parties and process subjects have the right to defend themselves or to be assisted by a lawyer. Any person who is under prosecution or trial must be treated with respect of the human dignity. The official language in the penal process is Romanian.

Key words: *principles, law, judicial organs, functions, penal process.*

Principiile procesului penal reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală. Principiile procesului penal urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

1. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege. Respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie. Din acest precept constituțional, care stă la baza întregului nostru sistem de drept, decurge și principiul legalității procesului penal, care exprimă cerința ca acesta să se desfășoare potrivit dispozițiilor prevăzute de lege. Principiul legalității exprimă următoarele cerințe:

a) Procesul penal se desfășoară numai de autoritățile instituite prin lege, în compunerea și competența prevăzută de lege. Constituția prevede că justiția se înfăptuiește, în numele legii, și se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite prin lege, fiind interzisă înființarea de instanțe judecătorești extraordinare. Judecătorii de la instanțele judecătorești sunt independenți și se supun numai legii, o garanție a acestei independențe constituind-o inamovibilitatea. Procurorii prin care

Ministerul Public își exercită atribuțiile, își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității și imparțialității, asigurându-se astfel respectarea legii în activitatea lor. A fost creată astfel, prin lege, autoritatea judecătorească necesară pentru realizarea justiției în cauzele penale, după normele unanim admise de legislațiile moderne, excluzându-se astfel orice altă autoritate de represiune penală, publică, sau de altă natură.

b) Autoritățile judiciare și părțile, avocații și reprezentanții lor trebuie să acționeze numai în condițiile și formele prevăzute de lege. Respectarea condițiilor prevăzute de lege este necesară întrucât legea le consideră că reprezintă modalitatea cea mai potrivită pentru realizarea scopului procesului penal; respectarea formelor procesuale asigură controlul respectării condițiilor legale din partea autorităților judiciare și a părților, creându-se astfel posibilitatea descoperirii oricăror încălcări ale legii și înlăturării lor.

c) Autoritățile judiciare trebuie să respecte drepturile procesuale ale părților și să le asigure exercitarea lor, deoarece legea consideră esențială contribuția acestora la soluționarea legală și temeinică a cauzelor penale. Încălcarea drepturilor părților atrage nevaliditatea actelor efectuate abuziv.

d) La soluționarea cauzelor penale, autoritățile judiciare au obligația să aplice întocmai legea penală și legea civilă, asigurând astfel cerințele statului de drept în domeniul combaterii și prevenirii fenomenului infracțional, în concordanță cu dispozițiile din Constituție.

Legalitatea procesului penal implică și unele limite în aplicarea acestui principiu, care sunt determinate de dispozițiile legii de procedură penală. Astfel, încălcările lipsite de importanță, care nu au avut nici o influență asupra desfășurării procesului penal și a soluționării juste a cauzelor penale, nu atrag nulitatea actelor asupra cărora s-au produs. Aceste limite, existente în orice legislație de procedură penală, se explică prin necesitatea respectării unei discipline în desfășurarea procesului, în vederea realizării scopului acestuia într-un termen rezonabil.

2. Separarea funcțiilor judiciare. În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel. În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată. În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată. Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra

legalității soluțiilor de netrimitere în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii. Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

3. Prezumția de nevinovăție.

Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă. După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului. Prin dispoziția expresă a Constituției, prezumția de nevinovăție devine un drept fundamental al cetățeanului și, referindu-se la situația persoanei suspecte de săvârșirea unei infracțiuni, trebuie să fie considerată ca un principiu fundamental al procesului penal român. Dacă în multe coduri de procedură penală este formulată prezumția de nevinovăție ca un principiu fundamental al procesului penal, puține sunt constituțiile care consacră în mod expres acest principiu, ceea ce subliniază alinierea lor la rigorile actelor internaționale privind drepturile omului.

Prezumția de nevinovăție decurge din cerința ca nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, constituind o garanție pentru orice persoană că, în lipsa probelor de vinovăție, nu poate fi judecată și condamnată. Prin acest principiu, autoritățile judiciare sunt obligate să administreze probele necesare pentru dovedirea vinovăției și să tragă, în lipsa unor astfel de probe, concluzia nevinovăției suspectului sau inculpatului.

Prezumția de nevinovăție constituie baza procesuală a dreptului la apărare și a drepturilor procesuale acordate suspectului. Numai acceptând teza rezultată din prezumția de nevinovăție, că prin simpla suspiciune nu înseamnă stabilirea vinovăției, că răspunderea prezumției de nevinovăție se realizează abia prin hotărârea definitivă de condamnare, se explică reglementarea poziției suspectului ca subiect al procesului penal, a inculpatului ca parte în proces, poziție ce implică recunoașterea de drepturi procesuale, până la o poziție procesuală cu cea a Ministerului Public și a celorlalte părți.

Principiul prezumției de nevinovăție nu înseamnă atitudine pasivă față de infractori. Acest principiu cere ca organul care efectuează urmărirea penală împotriva unei persoane să dovedească vinovăția ei în asemenea condiții încât să nu existe nici un dubiu asupra ei, se cere, de asemenea, ca instanța de judecată să nu declare vinovată o persoană până când vinovăția ei nu rezultă cu certitudine din probele administrate, se înlătură astfel posibilitatea condamnării întemeiate pe probabilități, pe aparențe, asigurându-se aflarea adevărului cu privire la faptele cauzei.

Ca principiu fundamental al procesului penal, prezumția de nevinovăție determină structura procesului penal și unele instituții fundamentale ale acestuia. Într-adevăr, dacă pentru înlăturarea prezumției de nevinovăție se cere o hotărâre judecătorească de condamnare, înseamnă că fără activitatea instanțelor judecătorești nu se poate aplica legea penală. Fiecare autoritate judiciară în fața căreia se prezintă o cauză penală trebuie să plece de la prezumția de nevinovăție și nu poate înainta cauza mai departe dacă nu există probe certe de vinovăție. Prezumția de nevinovăție trece sarcina probațiunii asupra celui ce acuză, cu obligația de a dovedi în mod cert vinovăția inculpatului, astfel aplicându-se consecința acestei prezumții potrivit căreia îndoiala profită inculpatului. Implicațiile prezumției de nevinovăție se referă și la soluțiile pe care le poate pronunța instanța de judecată.

4. Aflarea adevărului.

Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului. Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Realizarea scopului procesului penal impune autorităților cunoașterea completă și exactă a faptelor cauzei și a identității făptuitului, deoarece numai astfel poate fi evitată orice eroare judiciară. Fapta penală și împrejurările care identifică pe făptuitor, petrecându-se în realitatea obiectivă, pot și trebuie să fie cunoscute exact și complet de autoritățile judiciare, iar realizarea acestei cerințe depinde doar de eforturile care se depun, de profesionalismul celor care efectuează cercetările, de procedeele folosite. Nu există tip de proces penal și nu există țară în care să nu se fi produs erori judiciare, prin reținerea greșită a faptelor sau prin imposibilitatea de a se identifica făptuitorul. Aceste erori nu trebuie să demobilizeze autoritățile judiciare care au datoria să întreprindă tot ceea ce este posibil pentru aflarea adevărului în fiecare cauză penală.

Adevărul ce trebuie aflat într-o cauză penală are un caracter obiectiv, anume concordanța între faptele petrecute în realitate și faptele reținute prin hotărârea judecătorească definitivă. Cunoașterea faptelor și împrejurărilor cauzei se obține prin probele administrate în cursul procesului penal. Dacă au fost administrate toate probele necesare, iar acestea sunt de bună calitate, adevărul care se obține în procesul penal corespunde cu adevărul obiectiv; dacă, însă, nu sunt administrate toate probele necesare, sau acestea sunt false, adevărul judiciar care stă la baza hotărârii judecătorești nu mai corespunde cu adevărul obiectiv. Această lipsă de suprapunere a adevărului judiciar cu adevărul obiectiv a produs și va mai produce erori judiciare.

Ca principiu fundamental al procesului penal, aflarea adevărului exprimă următoarele cerințe:

a) instituirea pentru toate autoritățile judiciare a obligației legale de a afla adevărul, prin probe, în fiecare cauză penală, ceea ce implică desfășurarea unei activități probatorii complete și de cea mai bună calitate. Realizarea acestei activități probatorii, pretinde de la autoritățile judiciare anumite însușiri și o pregătire profesională în continuă perfecționare. Se cere, astfel, pregătirea calificată a celor care efectuează cercetarea penală, a procurorilor și judecătorilor, în special în administrarea probelor și în aprecierea corectă a fiecărei probe și a tuturor probelor în ansamblul lor. Aceasta implică nu numai cunoștințe de drept procesual penal, ci și de criminalistică, psihologie, logică, precum și experiență practică bogată. Se cere o corectitudine exemplară în administrarea probelor și în consemnarea lor în documentele procedurale, astfel s ajunge la erori și denaturări în cunoașterea faptelor. Este necesară obiectivitate deplină în administrarea probelor, fiind inacceptabilă plecarea de la idei preconcepționate de vinovăție a unei persoane cercetate. Trebuie să se desfășoare investigații multilaterale și complete pentru cunoașterea faptelor, prin strângerea tuturor probelor necesare lămuririi cauzei sub toate aspectele.

b) asigurarea pentru părți, în tot cursul procesului penal, a dreptului de a administra

probele care pot contribui la aflarea adevărului. Cunoscând mai bine împrejurările în care s-a săvârșit infracțiunea, părțile pot aduce o contribuție esențială la cunoașterea realității, prin indicarea împrejurărilor care trebuie dovedite și a mijloacelor de probă corespunzătoare. Obligația de corectitudine în administrarea probelor revine și părților, căci astfel se poate denatura adevărul. Apărătorii părților au și ei obligația de a contribui, în mod corect, la aflarea adevărului despre împrejurările favorabile părții pe care o apără.

c) întrucât în procesul penal adevărul se află prin intermediul probelor, o mare importanță o are modul în care este reglementat sistemul probator. Libertatea probelor și a mijloacelor de probă în dovedirea faptelor penale și a împrejurărilor care înlătură acuzarea constituie o cerință pentru efectuarea unei probațiuni complete. Libera apreciere a probelor, ca mijloc de reflectare a probelor în conștiința polițistului, procurorului, judecătorului, devine cerință a evaluării complete și juste a probelor administrate. În practică s-a constatat că limitele nejustificate în aprecierea probelor pot împiedica cunoașterea completă și exactă a tuturor faptelor și împrejurărilor cauzei.

d) procedura de desfășurare a activităților autorităților judiciare și a părților trebuie să permită, atunci când este cazul, administrarea oricărei probe concludente și utile, fără nici o piedică formală, iar atunci când se constată că o hotărâre, chiar definitivă, cuprinde o eroare judiciară, să fie prevăzute căile de atac pentru înlăturarea ei, exercitabile atât de Ministerul Public, cât și de părțile interesate.

Garanția aplicării principiului aflării adevărului constă în instituirea unui control permanent și eficient asupra modului în care au fost reținute faptele de autoritățile judiciare. Ministerul Public verifică dacă organele de cercetare penală au reținut complet și corect cauzele faptei, în caz contrar acționează prin administrarea de noi probe, și o nouă evaluare a lor.

În ce privește limitele aplicării principiului aflării adevărului, ele rezultă, pe de o parte, din dificultățile de cunoaștere a unor fapte și împrejurări săvârșite cu intenția de a rămâne nedescoperite, iar pe de altă parte, de obligația administrării probelor numai în condițiile prevăzute de lege, ceea ce poate, uneori, întârzia descoperirea lor.

5. Ne bis in idem.

Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.

6. Obligatorietatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale.

Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute de lege. În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia. În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege.

7. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal.

Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

8. Dreptul la libertate și siguranță.

În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță. Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege. Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii. Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat. Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Regimurile democratice se întemeiază pe libertatea persoanei, au declarat-o inviolabilă și, prin lege, au stabilit garanțiile acestei inviolabilități. O consecință importantă a inviolabilității libertății persoanei în ceea ce privește procesul penal o constituie regula urmării și judecării cauzelor penale cu suspecti și inculpați aflați în stare de libertate. Nevinovăția unei persoane fiind presupusă până la pronunțarea unei hotărâri definitive, este firesc ca procesul să se desfășoare în starea normală a persoanei, care este starea de libertate individuală. Ar fi însă nerealist a se crede într-un comportament de cooperare din partea unor infractori la desfășurarea procesului penal. De asemenea nu este exclusă săvârșirea de noi infracțiuni de către cei urmăriți sau judecați penal, aflați în stare de libertate. De aceea, nu există legislație care să nu admită, atunci când este cazul, luarea de măsuri de excepție privind privarea sau restrângerea libertății celor aflați în urmărire penală sau judecați pentru săvârșirea de infracțiuni, măsuri de natură a asigura desfășurarea și soluționarea în bune condiții a procesului penal.

Garanțiile constituționale și cele înscrise în Codul de procedură penală, instituite pentru principiul garantării libertății persoanei și a siguranței sale, sunt următoarele:

a) măsurile prin care se pot aduce atingeri libertății persoanei sunt strict prevăzute de și nu pot fi luate decât în cazurile limitativ prevăzute de lege.

b) numai autoritățile împuternicite de lege pot lua măsuri care aduc atingere libertății persoanei și numai în anumite condiții.

c) cel arestat se poate plânde în legătură cu legalitatea mandatului de arestare la instanța de judecată, formată din judecători independenți și inamovibili, care este obligată să se pronunțe îndată, prin hotărâre motivată, după ce a ascultat pe arestat, asistat, în mod obligatoriu, de avocat.

d) durata privării de libertate este strict prevăzută de lege, la expirarea termenelor legale măsura privativă de libertate încetând de drept.

e) locurile de reținere și de deținere sunt verificate, periodic, de procurori și judecători, delegați în acest scop, care au dreptul de a lua măsuri imediate pentru punerea în libertate a persoanelor aflate fără bază legală în acele locuri.

f) orice persoană împotriva căreia s-a luat ilegal o măsură preventivă are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Noile garanții privind libertatea individuală a persoanei, care mai multe cu caracter constituțional, sunt de natură a înlătura abuzul în luarea și menținerea măsurilor de constrângere în cadrul procesului penal, fiind cunoscut că în statul autoritar anterior nu puține au fost astfel de abuzuri.

9. Dreptul la apărare.

Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat. Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării. Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia. Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație. Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal. Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

Dreptul la apărare constă în totalitatea mijloacelor instituite de lege pentru constatarea și invocarea împrejurărilor ce susțin apărarea, precum și pentru aplicarea dispozițiilor favorabile părții care se apără. Aceste mijloace procesuale constau în drepturi procesuale acordate părților din proces, în vederea exercitării acestor drepturi și asigurarea unei asistențe juridice de calitate.

Drepturile procesuale acordate părților din proces, precum și suspectului, constituie mijloace prin care acestea își susțin interesele legitime în fața autorităților judiciare.

Garanțiile procesuale sunt mijloace prin care părților li se asigură posibilitatea unei depline exercitări a drepturilor procesuale ce li s-au recunoscut. Constituie astfel de obligații procesuale, în primul rând, obligațiile impuse de lege autorităților judiciare de a aduce la cunoștința părților drepturile procesuale pe care le au și de a le ajuta în exercitarea lor, căci aceste drepturi ar putea rămâne neexercitate câte vreme părțile nu au cunoștință despre existența lor sau despre modul în care pot fi exercitate.

Asistența juridică constă în sprijinul de specialitate acordat de un avocat, persoană abilitată să folosească cunoștințele sale juridice și experiența sa judiciară în vederea apărării intereselor legitime ale părților. După cum se poate constata, în noile acte legislative s-au extins și întărit garanțiile dreptului la apărare și această linie de dezvoltare a reglementării acestui drept nu este încă epuizată.

10. Respectarea demnității umane și a vieții private.

Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu

respectarea demnității umane. Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.

Principiile umanitare, consacrate pe plan internațional și prin legislațiile statelor democratice, exprimă cerința ca persoanele trase la răspundere penală, chiar în cazul în care se fac vinovate de infracțiuni grave, să nu fie supuse unor tratamente inumane și degradante.

Folosirea de violențe, amenințări, ori alte mijloace de constrângere în scopul de a obține probe era interzisă, interdicția se referă nu doar la activitatea de probațiune ci la toate situațiile în care o autoritate judiciară are legătură cu o parte din, situații în care comportamentul trebuie să fie civilizat, cu excluderea oricărui act de tortură sau tratament crud, inuman sau degradant. Ca parte în procesul penal, persoanei trebuie să i se acorde respectul demnității sale.

11. Limba oficială și dreptul la interpret.

Limba oficială în procesul penal este limba română. Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română. Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei. În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.

Procedura judiciară trebuie să se desfășoare în limba română, ca limbă oficială, ceea ce înseamnă că atât activitatea orală, cât și documentele procedurale scrise ce se întocmesc de autoritățile judiciare și de părți se exprimă în limba română. Este o concluzie logică a caracterului național al statului român, proclamat de Constituție. Pentru a garanta persoanelor aparținând minorităților naționale de lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii în limba maternă, pe care se presupune că o cunoaște cel mai bine, și prin care și-ar putea face o apărare temeinică, se prevede că aceștia pot folosi un interpret pus la dispoziție în mod gratuit. Se asigură astfel o îmbinare corectă între obligativitatea folosirii limbii oficiale – limba română – și necesitatea formulării apărărilor în limba maternă, principiu care se aplică, de altfel, în toate statele naționale.

De același drept se bucură și alte persoane care nu înțeleg sau nu se pot exprima în limba română, fiind cetățeni străini, dar care participă la desfășurarea procesului penal.

Prin folosirea interpretului oficial de limbă maternă, se asigură o corectă traducere în și din limba română în pretoriul autorității judiciare, existând astfel, garanția cunoașterii corecte a poziției și punctelor de vedere exprimate de cei care nu cunosc sau nu cunosc suficient limba română.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Noul Cod de Procedură Penală;

Dobrinou Vasile ș.a. – *Îndrumar de cercetare penală*, Ed. Atlas Lex, București, 1994;

Anane Ivan - *Acte procedurale ce pot fi efectuate în faza urmăririi penale*, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2003;

Nistoreanu Ghe. șicolab.– *Drept procesual penal*, Ed. Europa Nova, București, 1996;

Neagu Ion – *Drept procesual penal, Tratat*, Ed. Global Lex, București, 2002;

Aonițioaie Constantin ș.a. - *Tratat de tactică criminalistică*, Ed. Carpați, București, 1992;

Bercheșan Vasile ș.a. – *Cercetarea penală(criminalistică–teorie și practică)*, Ed. Icar, București 2001.